

KORKAS deklarācija 2.0

“Labāka dzīve lauku apvidos”

Eiropas Komisijas nodrošināts neoficiāls tulkojums.

***Europe Direct dienests jums palīdzēs rast atbildes
uz jautājumiem par Eiropas Savienību***

**Bezmaksas tālruņa numurs (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(* Informāciju sniedz bez maksas, tāpat arī lielākā daļa zvanu ir bezmaksas
(izņemot dažus operatorus, viesnīcas vai taksofonus).

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2016. gads

Print ISBN 978-92-79-63436-9 doi:10.2762/752032 KF-01-16-997-LV-D
PDF ISBN 978-92-79-63418-5 doi:10.2762/910623 KF-01-16-997-LV-N

© Eiropas Savienība, 2016. gads
Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots.

2016. gada **KORKAS** deklarācija **2.0**

“Labāka dzīve lauku apvidos”

Apsvērumi

Pēc tikšanās	Korkā, Īrijā, 2016. gada 5. un 6. septembrī,
balstīdamies uz	1996. gada Korkas deklarāciju “Dzīvotspējīgi lauki”, ko izstrādāja Korkā (Īrijā) notikušās Eiropas lauku attīstības konferences dalībnieki;
ņemdami vērā	lauku apvidu un kopienu svarīgo lomu Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanā, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (UNFCCC) 21. ikgadējās Pušu konferences secinājumus;
apzinādamies	ekonomikas, vides un sociālo daudzveidību, kas raksturo Eiropas lauku apvidus, kuros dzīvo vairāk nekā puse ES iedzīvotāju un kuri aptver vairāk nekā trīs ceturtdaļas teritorijas, un lauku apvidu nozīmi Eiropas daudzveidīgo dabas un kultūras ainavu un mantojuma saglabāšanā;
pārliecināti, ka	pilsētcentru un lauku apvidu un to iedzīvotāju rīcībā ir dažādi, bet savstarpēji papildinoši resursi un ka labākas to savstarpējās attiecības un partnerības ir svarīgi visas Savienības ekonomiskās dzīvotspējas, labu vides rādītāju un sociālās kohēzijas priekšnosacījumi;
pārliecināti	par lauku resursu vērtību un spēju rast ilgtspējīgus risinājumus gan pašreizējiem, gan gaidāmajiem sabiedriskas nozīmes uzdevumiem, kas skar visus Savienības iedzīvotājus, piemēram, droša un ilgtspējīga kvalitatīvas pārtikas nodrošinājuma garantēšana, aprites ekonomikas attīstīšana, bioekonomikas paplašināšana, resursefektivitātes veicināšana, klimata pārmaiņu apkarošana un atkarības no fosilā kurināmā mazināšana;
paredzēdami, ka	lauku ekonomikai un lauku uzņēmumiem aizvien svarīgāka kļūs digitalizācija un darbs zināšanu jomā, kas ļauj maksimāli lietderīgi izmantot digitalizēšanos un ilgtspējīgi uzlabot ražošanu lauku apvidos;
pārliecināti, ka	ekonomiskā izaugsme un ilgtspēja viena otru neizslēdz un tās abas var sekmēt inovācija, kurai jābūt pieejamai lauku uzņēmējiem, lauksaimniekiem un mežsaimniekiem un kura var skart tehnoloģijas, praksi, procesus, sociālus un organizatoriskus jautājumus, un ka tās var būt pētniecības virzītas vai sakņotas interaktīvās augšupējās pieejās;
nobažījušies	par lauku pamešanu un jauniešu aizplūšanu un vajadzību nodrošināt, lai lauku apvidi un kopienas (lauku vide, lauku saimniecības, ciemati un mazpilsētas) joprojām būtu pievilcīgas vietas dzīvei un darbam, uzlabojot lauku iedzīvotāju piekļuvi pakalpojumiem un iespējām un veicinot uzņēmējdarbību gan tradicionālās lauku ekonomikas jomās, gan jaunās nozarēs;

pārliecināti, ka	lauksaimniecība un mežsaimniecība ir nozares, kas joprojām ieņem svarīgu vietu Savienības ekonomikā, un ka ar tām saistītās vērtības ķēdes ir lauku izaugsmes dzinējspēks, kas nodrošina darbu un iztiku desmitiem miljonu Eiropas iedzīvotāju, jo īpaši lauku apvidos un nereti darbvietās, ko nevar pārvietot;
apzinādamies	lauksaimniecības un mežsaimniecības nozīmi ainavu veidošanā un to, ka lauksaimniekiem un mežsaimniekiem ir svarīga loma lauku vides pārvaldībā un ka viņi ir ar bioloģisko daudzveidību, augsni, ūdeni un klimata politiku saistīto videi draudzīgu sabiedrisko labumu un pakalpojumu galvenie nodrošinātāji;
ņemdami vērā	vajadzību pēc stingra teritoriāla uzsvara kopējā lauksaimniecības politikā, kura darbojas, papildinot citas ES rīcībpolitikas, un kurā galvenā uzmanība tiek pievērsta svarīgu rezultātu sasniegšanai lauku iedzīvotāju un visas sabiedrības labā;
apņēmušies	stiprināt vietējo iniciatīvu un lauku iedzīvotāju spēju celšanas integrēšanu ES politikas veidošanas pamatplūsmā, vietējai attīstībai jo īpaši izmantojot augšupējas pieejas, piemēram, LEADER un sabiedrības virzītas vietējās attīstības pieeju;
apņēmušies	nodrošināt lauku attīstības jomas dalībnieku un ieinteresēto personu līdzdalību saskaņā ar Eiropas rīcības kodeksu attiecībā uz partnerībām;
ņemdami vērā	Reģionu komitejas atzinumu par inovāciju un lauku ekonomikas modernizāciju, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu par lauku attīstības programmām, kā arī citu lauku jomā ieinteresēto personu grupu vērtīgās atziņas par lauku un lauksaimniecības attīstības perspektīvām;
pārliecināti, ka	uz rezultātiem orientēta un uz spēcīgu stratēģisku pieeju balstīta kopēja lauksaimniecības un lauku attīstības politika ir viens no galvenajiem ES prioritāšu īstenošanas instrumentiem;
apņēmušies	nodrošināt subsidiaritātes principa ievērošanu un politikas izstrādes vienkāršošanu un pārredzamību,

Politikas ievirzes

mēs, Korkas otrās Eiropas lauku attīstības konferences dalībnieki, paziņojam, ka inovatīva, integrēta un iekļaujoša lauku un lauksaimniecības politika Eiropas Savienībā būtu jāīsteno, ievērojot šādas desmit politikas ievirzes::

1. punkts.

Veicināt lauku labklājību

Būtu augstāk jānovērtē lauku potenciāls rast inovatīvus, iekļaujošus un ilgtspējīgus risinājumus pašreizējiem un gaidāmajiem sabiedriskas nozīmes uzdevumiem un problēmām, kuru vidū jāmin ekonomiskā labklājība, pārtikas nodrošinātība, klimata pārmaiņas, resursu pārvaldība, sociālā iekļaušana un migrantu integrācija. Būtu jāievieš vērtējuma uz lauku rajonu situāciju mehānisms, kas nodrošinātu šīs atziņas atspoguļojumu Savienības rīcībpolitikās un stratēģijās. Lauku un

lauksaimniecības politikai ar integrētām stratēģijām un daudznozaru pieejām būtu jābalstās uz lauku apvidu identitāti un dinamismu. Tai būtu jāveicina darbību dažādošana un jāsekmē uzņēmējdarbība, ieguldījumi, inovācija un nodarbinātība. Šai politikai būtu arī jāuzsver lauku identitātes vērtība un jāuzlabo ilgtspēja, sociālā iekļaušana un vietējā attīstība, kā arī lauku saimniecību un lauku kopienu noturība.

2. punkts.

Stiprināt lauku vērtību ķēdes

Savienības politikai būtu jāpievēršas integrētām pieejām lauku vērtību ķēžu un vietējo ražotāju tīklu attīstībai un stiprināšanai. Tai būtu jāatspoguļo jaunās saimnieciskās darbības iespējas, ko lauksaimniecības, mežsaimniecības un lauku uzņēmumiem paver aprites ekonomika, zaļā ekonomika un no fosilā kurināmā brīvā ekonomika. Jāņem vērā arī patērētāju pieaugošās bažas

par produktu un ražošanas procesu kvalitāti un jāapmierina pieprasījums pēc veselīgas pārtikas. Politikai jāveicina jaunas pieejas horizontālajai un vertikālajai integrācijai, lai nodrošinātu taisnīgas un pārredzamas līgumattiecības piegādes ķēdē, un juridiskas iespējas organizēt lauksaimnieku kolektīvu rīcību. Lauksaimnieki būtu jānodrošina ar efektīviem riska pārvaldības rīkiem.

3. punkts. **leguldīt lauku dzīvotspējā un vitalitātē**

Savienības līmenī atbalstot ieguldījumus lauku apvidos, būtu jādomā galvenokārt par pievienotās vērtības radīšanu sabiedrībai. Ieguldījumiem saimnieciskās darbības attīstībā, publiskos un privātos pakalpojumos, pamatinfrastruktūrā un spēju veidošanā būtu jāpalīdz sasniegt kopīgos ES mērķus, jo īpaši attiecībā uz nodarbinātību un zaļu un iekļaujošu izaugsmi. Tiem būtu jānodrošina arī pašuzturošas iniciatīvas, kas sekmē konkurētspējīgu un diversificētu lauksaimniecību un lauku ekonomiku. Īpaša uzmanība jāvelta digitālās plaissas pārvarēšanai un tā potenciāla attīstīšanai,

ko piedāvā lauku apvidu savienotības veicināšana un digitalizācija. Politikai būtu jāveicina lauku dzīves kvalitāte un jāapmierina lauku jauniešu vēlme pēc daudzveidīga un labi atalgota darba, kā arī jāsekmē paaudžu atjaunošanās. Būtu jāpieliek pūles, lai paplašinātu finansējuma sasniedzamību, tvērumu un efektīvu izlietojumu, nodrošinot inovatīvus finanšu instrumentus. Savienības atbalstam būtu jāstiprina saiknes starp laukiem un pilsētām un jāsalāgo lauku un pilsētu teritoriju ilgtspējīga attīstība.

4. punkts. **Saglabāt lauku vidi**

Svarīga loma iedzīvotāju un vides attiecībās ir zemes apsaimniekošanai. Politikai ir jāveicina videi draudzīgu sabiedrisko labumu sniegšana, arī Eiropas dabas un kultūras mantojuma saglabāšana. Pie šiem labumiem pieder floras un faunas biotopu lielā daudzveidība un ainaviskās bagātības, kas ir lielā mērā atkarīgas no lauksaimniecības un

mežsaimniecības sistēmām. Pasākumiem, ar kuriem atalgo videi draudzīgu sabiedrisko labumu un pakalpojumu sniegšanu, būtu jāatspoguļo vietējo apstākļu dažādība. Lauku vides iedabiskā vērtība veicina vietējo ekonomisko attīstību, ekotūrismu, veselīgu dzīvesveidu, uzturidentitāti un zīmolradi, kā arī popularizē lauku vides izmantošanu atpūtai.

5. punkts. **Prasmīgi pārvaldīt dabas resursus**

Ar koordinētiem starpnozaru politikas pasākumiem jāvēršas pret pastiprināto dabas resursu noslodzi, ko rada augošais pieprasījums pēc pārtikas, dzīvnieku barības, šķiedrām un biomateriāliem. Šiem pasākumiem būtu jānodrošina tādu dabas resursu kā ūdens, augsnes un bioloģiskās daudzveidības ilgtspējīga pārvaldība, jo tie ir lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās ražošanas pamatlīdzekļi. Ar pienācīgu publiskā un privātā sektora rīcību ir jāaptur ģenētiskās daudzveidības

zudums un jānodrošina augu un dzīvnieku ģenētisko resursu uzturēšana un ilgtspējīga izmantošana. Jāizstrādā un jāpopularizē inovatīvi, zinātniski pamatoti risinājumi, kas ļauj ražot vairāk ar mazākiem līdzekļiem, tā nodrošinot dabas resursu saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Būtu jāizstrādā efektīvi zināšanu apmaiņas un konsultāciju mehānismi un jāsniedz atbalsts pārdomātu zemes apsaimniekošanas shēmu pieņemšanai.

6. punkts.

Veicināt rīcību klimata jomā

Ņemot vērā, ka gan laukos, gan pilsētās ir steidzami jārisina klimata pārmaiņu problēmas, atbalstam jābūt vērstam uz efektīvu pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās stratēģiju īstenošanu. Lauku apvidiem piemīt ievērojams oglekļa dioksīda piesaistes un uzglabāšanas potenciāls. Rīcībai ir jābūt tālejošākai par risinājumiem, kas saistīti ar oglekli, un tai būtu jāveicina pārdomāta uzturvielu un lauksaimniecības dzīvnieku pārvaldība.

Lauksaimnieki un mežsaimnieki būtu jāmudina sniegt klimata pakalpojumus un iesaistīties pielāgošanās pasākumos. Izmantojot atbilstošas ieguldījumu shēmas, būtu jāattīsta lauku apvidu potenciāls ražot ilgtspējīgu atjaunojamo energoresursu enerģiju un biomateriālus. Par prioritāti būtu jāuzskata aprītes ekonomikas tālāka attīstība, kā arī kaskādveidīga biomateriālu izmantošana.

7. punkts.

Atbalstīt zināšanas un inovāciju

Lai pilnvērtīgi izmantotu pētniecībā un izstrādē gūtos panākumus, lauku kopienām jāpiedalās zināšanu ekonomikā. Visu veidu un lielumu lauku uzņēmumiem, arī lauksaimniekiem un mežsaimniekiem, ir jābūt piekļuvei atbilstošām tehnoloģijām, modernai savienotībai, kā arī jauniem pārvaldības rīkiem, lai tie varētu sniegt ekonomisku, sociālu un vides labumu. Lai attīstītu vajadzīgās prasmes, rīcībpolitikā lielāka uzmanība jāvelta sociālajai inovācijai, mācībām, izglītībai,

konsultācijām un arodmācībām. Papildus jāstiprina pieredzes apmaiņa, tīklu veidošana un sadarbība lauksaimnieku un lauku uzņēmēju starpā. Lauku apvidu vajadzības un ieguldījums būtu skaidri jāatspoguļo Eiropas Savienības pētniecības programmā. Nozarei, pētniekiem, praktizējošiem speciālistiem, zināšanu sniedzējiem, pilsoniskajai sabiedrībai un valsts iestādēm ir jāsadarbjas ciešāk, lai pilnvērtīgāk kopīgi izmantotu iespējas, ko sniedz zinātniskais un tehnoloģiskais progress.

8. punkts.

Uzlabot lauku pārvaldību

Vajadzības gadījumā jāuzlabo reģionālo un vietējo pašvaldību un kopienu grupu administratīvā spēja un efektivitāte, nodrošinot tehnisko palīdzību, apmācību, sadarbību un tīklu veidošanas iespējas. Lai atraisītu lauku potenciālu, būtu jāizvērs augšupējas un vietējā līmenī vadītas iniciatīvas, ņemot vērā, kādi panākumi bijuši iniciatīvai LEADER un Eiropas inovācijas partnerībai lauksaimniecībā. KLP struktūras pamatā jābūt vienotam stratēģijas un plānošanas satvaram, kas visus iesaistīšanās

pasākumus ievirzītu uz konkrētu ekonomisku, sociālu un vides mērķu sasniegšanu. Šim satvaram būtu jāatspoguļo attiecīgo teritoriju vajadzības un mērķi un jārespektē partnerības princips. Paplašinot finanšu instrumentu izstrādi un izmantošanu, jāuzlabo finansējuma sasniedzamība, tvērums un efektīvs izlietojums. Lauku un lauksaimniecības politikai jātop mijiedarbībā ar nacionālo un reģionālo stratēģiju plašāko kontekstu, papildinoši un saskaņoti ar citām rīcībpolitikām.

9. punkts.

Uzlabot politikas īstenošanu un turpināt vienkāršošanu

Politikas izstrādē un īstenošanā ir vajadzīgs elastīgums un lielāka mērķtiecība, tomēr jāvairās no nevajadzīgas sarežģītības. Par prioritāti jāuzskata iniciatīvas, kuru mērķis ir atjaunot un veidot ieinteresēto personu uzticību. Ir svarīgi vēl vairāk racionalizēt kopējās lauksaimniecības politikas regulatīvo satvaru un vienkāršot īstenošanu. Turklāt jāizstrādā pārdomāti administratīvie rīki un procedūras, lai mazinātu administratīvo slogu

atbalsta saņēmējiem un valsts un reģionālajām pārvaldes iestādēm. Liela nozīme ir prasību un sankciju samērīgumam. Augsta prioritāte jāpiešķir e-pārvaldības ieviešanai atbalsta programmu pārvaldībā un vienkāršotu izmaksu iespēju plašai piemērošanai. Līdzekļu dalītajā pārvaldībā jāstiprina subsidiaritātes un proporcionalitātes princips un pamatā esošās kontroles sistēmas.

10. punkts.

Uzlabot rezultātus un pārskatatbildību

Politikai ir jābūt pārredzamai un piemērotai mērķu sasniegšanai. Publiskajam atbalstam, ko saņem lauksaimniecība un lauku apvidi, jāpiemēro ticama uzraudzības un izvērtēšanas sistēma. Tai būtu jāaptver darbību sniegtie ieguvumi un izdevumu efektivitāte un jānovērtē, kādā mērā izdevies sasniegt izvirzītos rīcībpolitiskos mērķus.

Ieinteresētajām personām jāuztic lielāka loma rezultātu novērtēšanā, izmantojot mācīšanos no līdzbiedriem un rezultātu izvērtēšanu. Iedzīvotāji un nodokļu maksātāji vēlas saņemt informāciju par politikas rezultātiem un sasniegumiem. Šī informācija ir jāsniedz.

Noslēgums

Mēs, Korkas otrās Eiropas konferences par lauku attīstību dalībnieki, Eiropas Savienības politikas veidotājus aicinām:

- palielināt sabiedrības informētību par lauku apvidu potenciālu un resursiem, kas ļauj stāties pretī dažnedažādiem ekonomiskiem, sociāliem un vides izaicinājumiem un izmantot izdevības, kuras dod labumu visiem Eiropas iedzīvotājiem;
- ieguldīt līdzekļus lauku kopienu identitātes veidošanā un lauku izaugsmes potenciālā un gādāt, lai lauku apvidi cilvēkiem būtu pievilcīgi gan dzīvei, gan darbam dažādos dzīves posmos;
- izmantot šīs iestrādes un turpināt lauksaimniecības un lauku politikas izstrādi, tiecoties uz pieeju, kura būtu rezultātorientēta, vienkārša un elastīga, kuras pamatā būtu partnerība un kurā būtu atspoguļoti Savienības mērķi, kā arī reālās vajadzības un mērķi;
- citus makropolitikas un nozaru politikas virzienus sistemātiski pārskatīt no lauku skatpunkta, ņemot vērā potenciālo un faktisko ietekmi un iesaīdu uz lauku darbvietām un izaugsmi un lauku apvidu un kopienu attīstības perspektīvām, sociālo labklājību un vides kvalitāti;
- atbalstīt šo desmit punktu programmu un tās redzējumu un ievirzes izmantot turpmākajā politikas izstrādē.

KĀ PASŪTĪT ES IZDEVUMUS

Bezmaksas izdevumi

- Viens eksemplārs:
ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).
- Vairāk nekā viens eksemplārs vai plakāti/kartes:
Eiropas Savienības pārstāvniecībās
(http://ec.europa.eu/represent_lv.htm),
Eiropas Savienības delegācijās valstīs, kas nav ES dalībvalstis
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_lv.htm),
ar *Europe Direct* dienesta starpniecību
(http://europa.eu/contact/index_lv.htm)
vai piezvanot uz tālruna numuru 00 800 6 7 8 9 10 11 (zvanīšana bez maksas no jebkuras vietas Eiropas Savienībā) (*).

(*). Informāciju sniedz bez maksas, tāpat arī lielākā daļa zvanu ir bezmaksas (izņemot dažus operatorus, viesnīcas vai taksofonus).

Maksas izdevumi

- Ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).

